

KASSAI FERTALYOS TISZTEK UTASÍTÁSAI A XVII. SZÁZAD VÉGÉRŐL.

1684.

Fertályos uraimék által a nemes tanács és a nemes keresztyény választott község egyszersmind egyező végzéséből az város lakosinak házanként publicáltatnak,

Primo. Az tüzre, kémények tisztítására kinek-kinek szorgalmatos gondja legyen, mert ha valak-nél tűz találna támadni, akármi okból is, kitől Isten oltalmazzon bennünket, az olyatén gazdának szorosabb büntetése leszen, mint ennek előtte volt.

Secundo. Idegen embernek s ismeretlennek senki szállást ne adjon s elegendő élést ki-ki szerezzzen magának, hogy az változandó hírekre nézve szorulásnak idején, kit Isten ne adjon, kinek-kinek lehessen mihez nyúlania. Ha valaki mi ellenkező híreket hallana, akik városunk romlására néznének, főkapitány uramnak avagy bíró uramnak idejekorán jelentse meg.

Tertio. Az Istennek haragjának s büntető ostorának megelőzéseért a sok hallatlan szitkozódást, átkozódást, lélekördögadtát, teremp'esét és adtázást, Istennek szent neve és a szent sacramentumok ellen való káromlást minden ember teljes tehetségével igyekezzék eltávoztatni, kiváltképpen az mostani böjti napokon tartson igaz poenitentiát és senkinek okot ne adjon, másként hallatlan való példával büntetését vészi.

Quarto. Az városunk közjavára nézve és az jövedelemnek szaporítását tekintvén, közönségesen elvégeztetett, hogy semminemű bűdös és részegítő pálinka ital itt benn avagy odaki ne árultassék sub poena confiscationis és más érdemes büntetés alatt úgy a dohánynak árultatása s azzal való élése kemény büntetés alatt teljességgel tilalmaztatik.

Quinto. Az istentelen és képtelen és országunk törvényével ellenkező uzsoráskodást ennek utánna senki ne üzze, mert egyáltaljában javaiban kárt vall, másként is keményen megbüntettetik.

Sexto. Felettből való czifrázkodás s némely asszonyállatoknak köznapokon is kamuka és selyemruhában s fátyolban való járás annyira eláradott, hogy a közönséges rend a főrendektől alig ismertetik meg. Azért ki-ki magában szálljon, oly ruhában igyekezzvén járni, hogy érde-méhez illendő köntösben találtassék, másként ha az olyatén személy világ csúfjára az utcán ruhájából levetkeztetik vagy másképpen megbüntettetik, annak gyalázatját magának tulajdonítsa.

Septimo. Találtatnak oly asszonyállatok városunkban, kik jámbor férjeikkel még nem elégedvén, Istennek haragjának felindítására fajtalan-

kodnak és másokkal közösülnek. Azért valaki az olyatén czégeres vétékben magistratusnak jó vigyázása által tapasztaltatik, minden személy válogatás nélkül nagyobb büntetésben, mint eddig esik. Hasonlót kell érteni a férfiakról is és egyéb szabad személyekről.

Octavo. Mégis oly asszonyállatok is találhatók, akik Isten képére teremtett ábrázatokkal meg nem elégesznek, hanem orcájokat festik, ezeket, hogy a fiscus inquisitio által kikeresse, citáltatván őket, comperta rei veritate érdemek szerint bünhődjenek, méltónak ítéltetik.

Nono. Az is igen szükséges, hogy a sok vétékeknek kiirtására és az Isten haragjának enyhítésére nemes város fiscusa által generalis inquisitio peragáltassék és aki valami vétékben találatik, személyválogatás nélkül büntetessék.

Decimo. Az mostani háborúságos idő miatt és az sok kárvallások miatt városunk annyira jutott, hogy a mostani magistratus még csak gyalogoknak és aprólékos szolgarendeknek nem fizethet. Azért, hogy mindezeknek s mind pedig az egyházi rendeknek szokott fizetések megjárhasson, közönségesen élvégeztetett, hogy a jövő húsvétnapig senki városiak közül kassai, annyival is inkább alföldi borokat czéger alatt avagy másképpen titkon, mint némelyeknek szokásuk, árulni s árultatni ne merészeljenek. Eljövén pedig húsvétnapja, akkor is magistratusnak híve nélkül czégerét ki ne tétesse, hanem függjön tovább való dispositiójától. Az, ki ellenkezőt cselekszik, borai confiscáltatnak, concivisi jusától megfosztatik és más büntetésben is esik, úgy mindazonáltal, akiknek boruk lészen, jelentsék meg magokat bortisztbéli uraiméknál, illendő áron megveszik, az árát is megadják.

Undecimo. Az praesidiarius hájdúkkal avagyis egymás között való veszekedésre annyival inkább verekedésre senki okot ne adjon, másként keményebb, hogy sem eleddig, büntetését veszi.

Duodecimo. Mind külső s belső hentes és nem székes mészárosok, akik vásári vagy sokadalmi alkalmatossággal a kapu előtt húst akarnak vágni, megszögödvén becsületes fizetőtiszteket, esztendőnként bizonyos censust fizessenek a nemes városnak.

Tredecimo. Az nemes város tilalmas erdejét, nevezett szerint Furcsát senki ne merészelje vesztegetni, marhájának elvesztük alatt.

Decimoquarto. Régi jó szokás szerint minden marhás ember, aki város erdejével és mezeivel élni akar, még e héten épületre való szükséges fát, aki mennyivel tartozik az piacra meghordassa, másképpen ki nem bocsáttatik szekere és marhája az kapun, avagy ha kibocsáttatik is, szükséges épületre való fát nem hozván, be nem eresztetik.¹⁾

1694.

Anno 1694. die 2 mensis Decembris. Ezen nemes szabad királyi Cassa városa nemzeti fertályos tiszt uraiméknak a tekintetes nemes tanács végzéséből kiadott instructiójok.

Primo. Hogy említett tekintetes nemes tanács az portiobeli quantumnak limitációját annál jobban elkezdhesse és végezhesse, szükségesnek

¹⁾ Eredetije Kassa város levéltárában 9899. sz. a.

ítélte lenni, hogy fertályos tiszt uraimék az városban levő minden embernek házat s annak mivoltát circumstantialiter hováhamarébb conscribálják és azon házakat distincte, négy vagy öt classisban elosszák, tudniillik legelőször, hány egy arántú legnagyobb és szebb alkalmatosságú házak vagynak itten, azokat ad primam classem tegyék. Ismét ad secundam classem egy arántú kisebb alkalmatosságú házakat. Ad tertiam classem megint egyarántú kisebb házakat, per consequens megint negyedik classisra.

Secundo. Minden háznak gazdájának pedig az ház nevét feltegyék; ha pedig az háznak több gazdája volna, azoknak neveket és ki mennyi részt bír a házban, specificálják.

Tertio. Ha valamely háznál valami zsellér találtatik, azokat is conscribálják és minemű munkás vagy mesterember legyen avagy kenyeret süt piacra vagy mással egyébbel kereskedik, azt is inserálják.

Quarto. Igyekezzenek azon ő kegyelmek, hogy voltaképen végére menjenek, minden gazdának mennyi szántó földje, kertje, szőleje, majorja legyen és ha lehet, ez idén hány kereszt élete termett részére cassai határban, aszerint marhája, ökre, lova és melyik gazdának minemű mestersége, szekerezése, korcsmája, borral és egyéb akármilyen névvel nevezendő hasznos oeconomiája lehet. A több circumstantiák bizattatnak az ő kegyelmek dexteritásokra. Actum Cassoviae die 4 mensis Decembris. Anno 1694.

Estradata per me substitutum vicenotarium Martinum Domby.

Kívül: Pro inspectoribus quartalium civicorum Anno 1694.¹⁾

Közli: KEMÉNY LAJOS.

1) Eredetije papíroson, rányomott pecséttel, Kassa v. lot. 10705. sz. a.